

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευρετήριο Πινάκων	vi
Πρόλογος στην πρώτη έκδοση	ix
Πρόλογος	x
Ευχαριστίες	xiii
Οργάνωση του κειμένου	xiii
Επεξηγήσεις	xiv
Όροι και έννοιες	xiv
Σύμβολα – Μετατροπές μονάδων	xv
Συνομογραφίες	xv
Ψηφιακές Αρχειακές Συλλογές και Βιβλιοθήκες	xvi
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	1
1.1 Η σύγχρονη οικονομική σκέψη για το χρήμα και η κληρονομιά του Adam Smith	2
1.2 Η πιστωτική θεωρία του χρήματος	10
1.3 Η ανθρωπολογική ερμηνεία του αντιπραγματισμού	12
1.4 Η θρησκευτική θεωρία του χρήματος	14
1.5 Η κρατική θεωρία του χρήματος	16
1.6 Θέματα νομισματικής ιστορίας σχετικά με το παρόν βιβλίο	22
1.7 Η πολιτική σημασία της φύσης του χρήματος	29
1.8 Επιλογή ερμηνευτικού πλαισίου	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ	37
2.1 Το νομισματικό χάος	38
2.2 Το επαναστατικό νόμισμα	40
2.3 Τα δημοσιονομικά του αγώνα και το πρώτο χαρτονόμισμα	41
2.4 Τα δάνεια της ανεξαρτησίας	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ – Η ΕΛΛΑΔΑ ΥΠΟ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ	49
3.1 Η Ελληνική Πολιτεία	50
3.2 Ο υποψήφιος βασιλιάς Λεοπόλδος και το δάνειο των 60 εκ. φράγκων	51
3.3 Η ίδρυση της Εθνικής Χρηματιστικής Τράπεζας	52
3.4 Εσωτερικό δάνειο και δεύτερο ελληνικό χαρτονόμισμα	57
3.5 Η εισαγωγή του Φοίνικα	57
3.6 Εκτύπωση ατόκου χαρτονομίσματος	63
3.7 Μια συνοπτική αποτίμηση του Καποδιστριακού νομισματικού έργου	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ	71
4.1 Θεσμοθέτηση νέου νομισματικού συστήματος	72
4.2 Η αποτυχημένη παγίωση της δραχμής σε φυσική μορφή	74
4.3 Το κλείσιμο της ΕΧΤ και παζάρια για νέα εκδοτική τράπεζα	77
4.4 Η αιρετική ιδέα της κρατικής εκδοτικής τράπεζας	81
4.5 Δανεισμός	86
4.6 Κάποια συμπεράσματα για το νέο νομισματικό σύστημα	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Η IONIAN BANK	91
5.1 Τα Επτάνησα	91
5.2 Το προϋπάρχον νομισματικό καθεστώς	92
5.3 Ο Αρμοστής Nugent και οι σκέψεις ίδρυσης κρατικής Τράπεζας	93
5.4 Τα παζάρια για ιδιωτική τράπεζα	93

5.5 Αναγγελία, σύσταση και έναρξη εργασιών	99
5.6 Η νομισματική κυκλοφορία και το νομικό θεμέλιο του χρήματος	103
5.7 Αναντιστοιχία τραπεζογραμματίου-νομισματικού συστήματος	104
5.8 Συμπεράσματα	105
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Η «ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»	107
6.1 Η ίδρυση	107
6.2 Διάδοση του χαρτονομίσματος – συμβίωση με τους τοκογλόφους	111
6.3 Οι πρώτες κρίσεις της ΕΤΕ και η σωτηρία από το κράτος	113
6.4 Ανανέωση του προνομίου – ανανέωση της ΕΤΕ	116
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΔΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ – ΓΑΛΛΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	117
7.1 Η επιλογή του νέου βασιλέα γίνεται από τραπεζίτη	118
7.2 Τα Επτάνησα και η Ιονική	120
7.3 Η «Λατινική» Νομισματική Ένωση	122
7.4 Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΛΝΕ	126
7.5 Η Κρητική Επανάσταση και η τρίτη αναγκαστική κυκλοφορία (1868)	129
7.6 Οι κοπές των νέων δραχμών	132
7.7 Η τέταρτη αναγκαστική κυκλοφορία (1877)	136
7.8 Κάποια συμπεράσματα	139
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΈΡΧΕΤΑΙ Ο ΣΥΓΓΡΟΣ	141
8.1 Η τράπεζα των ομογενών	142
8.2 Ο διαπλεκόμενος	145
8.3 Πρώτη προσπάθεια: η «Γενική Πιστωτική»	146
8.4 Δεύτερη προσπάθεια: η «Προνομιούχος Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας Α.Ε.»	149
8.5 Ο νομισματικός πόλεμος ΕΤΕ, Ιονίων και ΠΤΗ	151
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	155
9.1 Εξωτερικός υπερδανεισμός	156
9.2 Η ενεργοποίηση της συνθήκης της ΛΝΕ	157
9.3 Η άρση της αναγκαστικής κυκλοφορίας	158
9.4 Η νέα αναγκαστική κυκλοφορία του 1885	160
9.5 Προς την χρεωκοπία	163
9.6 Μετά την χρεωκοπία	166
9.7 Ο πόλεμος του 1897 και τα επακόλουθα	168
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 Η ΔΡΑΧΜΗ ΥΠΟ ΕΛΕΓΧΟ	175
10.1 Ο δανεισμός	175
10.2 Η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής μέχρι το 1910	176
10.3 Προς την άρση της αναγκαστικής... Ξανά: το νέο νομισματικό σύστημα	179
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 ΔΡΑΧΜΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ	189
11.1 Πόλεμος και νομισματικοί θεσμοί	189
11.2 Το ζήτημα του συναλλάγματος	197
11.3 Η προστασία του συναλλάγματος	201
11.4 Πενία τέχνας κατεργάζεται: το αναγκαστικό δάνειο	204
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ «ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»	209
12.1 Οι φλέγουσες οικονομικές ανάγκες και η αντιμετώπισή τους	210
12.2 Το δάνειο Σταθεροποίησης και η μάχη για το εκδοτικό πρόνομιο	213
12.3 Το πρωτόκολλο της Γενεύης	215
12.4 Η ίδρυση της Τραπεζής της Ελλάδος Α.Ε.	215
12.5 Το ζήτημα των καλυμμάτων και η επάνοδος του Βενιζέλου	220

12.6 Τα υπόλοιπα σημεία τριβής και η διευθέτησή τους	224
12.7 Η νέα δραχμή	226
12.8 Κοινωνία των Εθνών και Κεντρικές Τράπεζες	227
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13 ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	231
13.1 Η «μάχη της δραχμής»	232
13.2 Το central banking στην Ελλάδα: από την θεωρία στην πράξη	240
13.3 Η δραχμή μετά την «μάχη» και πριν τον πόλεμο	247
13.4 Ανάκαμψη	251
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14 Η ΚΑΤΟΧΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΛΗΛΑΣΙΑ	255
14.1 Περιορισμοί κίνησης κεφαλαίων	257
14.2 Η φυγή της κυβέρνησης, της ΤτΕ και του χρυσού	257
14.3 Τα χαρτονομίσματα των κατακτητών	258
14.4 Εγχειρίδιο λεηλασίας, μέρος α': «λογιστική λεηλασία»	262
14.5 Εγχειρίδιο λεηλασίας, μέρος β': «νομισματική λεηλασία» ή «κατοχικό δάνειο»	263
14.6 Τα «μέτρα» που δεν απέδωσαν	267
14.7 Κυβέρνηση του βουνού: χρήμα ή όχι;	270
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15 ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ: ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ	273
15.1 Συζητήσεις πριν την απελευθέρωση και οι διαγκωνισμοί Βαρβαρέσου-Ζολώτα	274
15.2 Η επομένη της απελευθέρωσης και μεταβατικά μέτρα	275
15.3 Η νομισματική σταθεροποίηση Σβώλου-Ζολώτα βάσει του σχεδίου Waley	278
15.4 Το πείραμα Βαρβαρέσου	279
15.5 Η συμφωνία Τσουδερού-Bevin	281
15.6 Η ισοτιμία με τις προπολεμικές δραχμές για τις ανώνυμες εταιρείες	283
15.7 Αμερικανική βοήθεια, αμερικανικός έλεγχος	283
15.8 Νομισματικός έλεγχος υπό την AMAG	285
15.9 Κάποια συμπεράσματα	290
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16 Η «ΧΡΥΣΗ ΕΠΟΧΗ» ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ	293
16.1 Το νέο διεθνές πλαίσιο: το σύστημα Μπρέτον Γουντς (Bretton Woods)	294
16.2 Η Έκθεση Βαρβαρέσου «επί του οικονομικού προβλήματος της Ελλάδος»	298
16.3 Η υποτίμηση Μαρκεζίνη	302
16.4 Η επόμενη ημέρα	305
16.5 Χρήμα και τράπεζες σε μια κεντρικά σχεδιασμένη καπιταλιστική οικονομία	307
16.6 Συμπεράσματα για την αξία της δραχμής	309
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17 Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΠΡΕΤΟΝ ΓΟΥΝΤΣ	315
17.1 Σύντομο ιστορικό της ΕΟΚ	316
17.2 Ασταθές δολάριο και ευρωπαϊκό κοινό νόμισμα	318
17.3 Το σοκ του Νίχον: τούνελ, φίδια και λίμνες	320
17.4 Προς την νομισματική ενοποίηση	322
17.5 Η Ευρωπαϊκή Λογιστική Μονάδα	323
17.6 Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα και το ECU	324
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18 Η ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΧΜΗ	327
18.1 Ένα σχόλιο για την χρήση του ΑΕΠ	327
18.2 Η ελληνική οικονομία σε μετάβαση	328
18.3 Η δραχμή σε καθεστώς κυμαινομένων ισοτιμιών	332
18.4 Πληθωρισμός και νομισματική επέκταση	336
18.5 Θεσμικές μεταβολές στην έκδοση χρήματος	337
18.6 Η συμμετοχή της δραχμής στο ECU	346
18.7 Συμπερασματικά	346

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	349
19.1 Το πολιτικό παρασκήνιο της ΟΝΕ	350
19.2 ΟΝΕ και επιχειρήσεις	351
19.3 Η έκθεση της επιτροπής Delors	353
19.4 Η (δυσ)λειτουργία του ΜΣΙ	355
19.5 Η Συνθήκη του Μάαστριχτ	356
19.6 Κριτήρια σύγκλισης: το νέο φετίχ	359
19.7 Ανάγκα και οι Γερμανοί πείθονται	367
19.8 Το ευρώ στην τελική ευθεία	369
19.9 Θεωρητικές προσεγγίσεις εναντίον της νομισματικής ένωσης	371
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	375
20.1 Το ιδεολογικό υπόβαθρο της ελληνικής συμμετοχής στην ΟΝΕ	375
20.2 Η μεταπολίτευση σε κρίση	376
20.3 Νομισματική και συναλλαγματική πολιτική της νέας εποχής	379
20.4 Διαδοχικές κυβερνήσεις με το βλέμμα στραμμένο στην ΟΝΕ	382
20.5 Κερδοσκοπικές επιθέσεις	386
20.6 Υποτίμηση της δραχμής και ένταξη στον ΜΣΙ	387
20.7 ΟΝΕ και η φούσκα της Σοφοκλέους	388
20.8 Η έναρξη του ευρώ - η δραχμή στον ΜΣΙ II	390
20.9 Η Ελλάδα γίνεται δεκτή στο ευρώ	392
20.10 Το μαγείρεμα του ελληνικού χρέους	394
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21 ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	399
21.1 Οι προκαταρκτικές συζητήσεις	399
21.2 Η συζήτηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ στην Βουλή	405
21.3 Μετά το Μάαστριχτ	409
21.4 Ευρώ και οι Έλληνες επιχειρηματίες	410
21.5 Στην τελική ευθεία: οι απόψεις για την ένταξη στο ευρώ	411
21.6 Διακριτική κριτική	413
21.7 Οι αιρετικοί	416
21.8 Η περίπτωση του ΚΚΕ	418
21.9 Κάποια σχόλια για τις εκφρασθείσες απόψεις	419
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22 ΞΗΜΕΡΩΜΑ 2002	421
22.1 Χαμηλά επιτόκια και υπερδανεισμός	421
22.2 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	423
22.3 Το Ευρώ σε φυσική μορφή	426
22.4 Αύξηση τιμών	428
22.5 Γερμανία, εξαγωγικός κολοσσός	429
22.6 Η πρώτη δεκαετία του ευρώ: προοπτικές	431
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	435
23.1 Η κρατική ισχύς και το χρήμα	435
23.2 Κρατική νομισματική θεωρία και πράξη	437
23.3 Ξένος έλεγχος του νομισματικού συστήματος	439
23.4 Τελικά συμπεράσματα	441
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24 ΕΙΔΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	443
24.1 Ελληνικές εκδοτικές τράπεζες: κρατικές ή ανεξάρτητες;	443
24.2 Η «μεταλλική δραχμή»	452
24.3 Το χρήμα στα ελληνικά Συντάγματα	454
24.4 Τοπικά νομίσματα	456

24.5 Λογιστικές τεχνικές και εισδοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ	458
24.6 Η κρίση του ΜΣΙ του 1992–93	461
24.7 Ποσοτική θεωρία και εμπειρικά δεδομένα από την ελληνική νομισματική ιστορία	467
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	471
25.1 Επίσημες και ανεπίσημες ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων	472
25.2 Κοπές μεταλλικών νομισμάτων	478
25.3 Αρχικές διανομές μετοχών ελληνικών εκδοτικών τραπεζών	483
25.4 Ποσοτικά στοιχεία κυκλοφορίας χρήματος, 1836–1999	506
25.5 Νομισματική πολιτική 1974–2000: στοχοθεσία και επιτόκια	523
25.6 Πληθωρισμός 1915–2015	525
25.7 Συνοπτικά στοιχεία ελληνικών δανείων	528
25.8 Βασικά μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μεγέθη 1960–2011	533
25.9 Στοιχεία ισοζυγίου πληρωμών 1851–2012	544
25.10 ΟΝΕ, Ευρώ και ΕΚΤ	548
Σύντομα βιογραφικά σημειώματα	556
Βιβλιογραφία	558
Ευρετήρια	590

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1: Περίοδοι μετατρεψιμότητας και αναγκαστικής κυκλοφορίας της δραχμής την εκατονταετία 1842–1941.	23
Πίνακας 2.1: Ισοτιμίες χρυσών, αργυρών και χάλκινων οθωμανικών νομισμάτων με ευρωπαϊκά μεταξύ 15ου και 19ου αιώνα	40
Πίνακας 3.1: Κατανομή καταβολών στην ΕΧΤ κατά νόμισμα ή είδος (από 8/2/1828 έως 2/2/1829).	55
Πίνακας 3.2: Νομικά χαρακτηριστικά των χάρτινων φοινίκων.	65
Πίνακας 3.3: Εκδόσεις και αποσύρσεις επαναστατικών assignats (1791–1796), σε λίβρες και αξία τους επί της ονομαστικής.	67
Πίνακας 9.1: Κατανομή του δανείου των 18 εκ. δρχ σε κερματικά γραμμάτια.	162
Πίνακας 9.2: Συνοπτική κατανομή μετοχών Τραπεζής Κρήτης Α.Ε. κατά την ίδρυση	172
Πίνακας 11.1: Συμμαχικές πιστώσεις και καταβολές (συμφωνίες 750 και 100 εκ. δρχ), καταβολές ΕΤΕ και έκδοση τραπεζογραμματίων (εκ. δρχ).	198
Πίνακας 12.1: Τα τρία τμήματα εγγραφών μετόχων της ΤτΕ σε δημόσια εγγραφή και σε μετόχους της ΕΤΕ.	217
Πίνακας 13.1: Ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών 1929–1932. Αναφέρονται το τμήμα παθητικού που οφείλεται μόνον στην εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και το τμήμα της κάλυψης του ελλείμματος μόνον από το κάλυμμα της κυκλοφορίας και τον εξωτερικό δανεισμό (χιλ. δρχ).	232
Πίνακας 13.2: Τιμάριθμος φαρίνας α' ποιότητας (1914 = 100)	253
Πίνακας 14.1: Ποσά «μεσογειακών δραχμών» που αποσύρθηκαν από τα Επτάνησα λόγω της αντικατάστασής τους από τις «ιονικές δραχμές».	260
Πίνακας 14.2: «Ιονικές δραχμές» που ανταλλάχθηκαν (εκατομμύρια).	262
Πίνακας 14.3: Εκδόσεις Εθνικών Ομολόγων ανά διοίκηση και αξία (σε οκάδες σιταριού).	270
Πίνακας 15.1: Ξένη βοήθεια μεταξύ 1947–1953, σε εκατομμύρια δολάρια.	285
Πίνακας 15.2: Πραγματικές ισοτιμίες δραχμής-δολαρίου με και χωρίς αποδεικτικά συναλλάγματος.	286
Πίνακας 15.3: Επίσημες ισοτιμίες δραχμής-δολαρίου και δραχμής-στερλίνας (1944–1951).	287
Πίνακας 15.4: Υπερπωλήσεις χρυσών λιρών 1945–1952.	287
Πίνακας 15.5: Καταθέσεις και κυκλοφορία πριν και μετά την γερμανική κατοχή.	289
Πίνακας 15.6: Τραπεζικές πιστώσεις 1947–1952.	289
Πίνακας 18.1: Σύνθεση της ΝΕ (τακτικά μέλη) όπως προέκυψαν από σειρά νομοθετημάτων. Με Χ συμβολίζεται ο Πρόεδρος.	339
Πίνακας 19.1: Ενδεικτικοί οικονομικοί δείκτες των χωρών της ΕΟΚ το 1990.	360
Πίνακας 22.1: Ελάχιστες και μέγιστες αξίες των χαρτονομισμάτων που αντικαταστάθηκαν από εκείνα του ευρώ (σε εθνικό νόμισμα και σε ευρώ).	427
Πίνακας 24.1: Έξοδα που βάρυναν τις τέσσερις ενυπόθηκες τιτλοποιήσεις μεταξύ 2000–01 (σε χιλ. ευρώ).	460
Πίνακας 24.2: Ετήσια αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας και του γενικού δείκτη τιμών κατά την διάρκεια επλεγμένων ετών.	469
Πίνακας 25.1: Διατιμήσεις ευρωπαϊκών και τουρκικών νομισμάτων κατά την διάρκεια της επανάστασης (σε λογιστικά επαναστατικά «γρόσια»).	473
Πίνακας 25.2: Η διατίμηση του 1830 (σε φοίνικες).	474
Πίνακας 25.3: Διατίμηση της 28/2(12/3)/1833 (σε δραχμές). Εντός παρενθέσεων οι προηγούμενες ισοτιμίες της 8(20)/2/1833. Εντός αγκυλών οι αλλαγές κατά την διατίμηση της 19(31)/3/1835.	474
Πίνακας 25.4: Διατίμηση κρητικής δραχμής (10/9/1899).	475
Πίνακας 25.5: Μέσες ετήσιες τιμές συναλλάγματος 1833–1938 σε τρέχουσες δραχμές.	475
Πίνακας 25.6: Μέσες ετήσιες ισοτιμίες δραχμής με δολάριο και ECU 1966–1997.	476
Πίνακας 25.7: Μέσες μηνιαίες τιμές στερλίνας και δολαρίου 1919–1922.	476
Πίνακας 25.8: Μέσες ετήσιες τιμές πώλησης μάρκων Δυτ. Γερμανίας (δολαρίου = 30,10 δρχ).	476
Πίνακας 25.9: Μέσες μηνιαίες ανεπίσημες (επίσημες) ισοτιμίες δραχμής-δολαρίου 1973–1989.	476

Πίνακας 25.10: Μέσες μηνιαίες ισοτιμίες της δραχμής με το ECU/ευρώ από το 1977 μέχρι το κλείδωμα της ισοτιμίας. Οι τιμές (σε δρχ) έχουν στρογγυλοποιηθεί στο δεύτερο δεκαδικό.	477
Πίνακας 25.11: Κοπές φoinικών κατά την διάρκεια λειτουργίας του νομισματοκοπείου.	478
Πίνακας 25.12: Νομίσματα που προβλέπονταν από το διάταγμα του 1833 και όπως κόπηκαν στο νομισματοκοπείο του Μονάχου μεταξύ 1832–1834.	478
Πίνακας 25.13: Κοπές στο Βασιλικό Νομισματοκοπείο, 1836–1857.	478
Πίνακας 25.14: Περιγραφή των νομισμάτων που προέβλεπε η συμφωνία της 23/12/1865.	479
Πίνακας 25.15: Ελληνικές κοπές αργυρών κερμάτων και νομισμάτων ΛΝΕ έως και το 1883.	479
Πίνακας 25.16: Ελληνικές κοπές χάλκινων κερμάτων ΛΝΕ έως και το 1883.	480
Πίνακας 25.17: Ελληνικές κοπές χρυσών νομισμάτων ΛΝΕ.	480
Πίνακας 25.18: Κοπές χαλκονικέλινων κερμάτων 1893–1895.	480
Πίνακας 25.19: Χαρακτηριστικά μεταλλικών νομισμάτων της Κρητικής Πολιτείας.	481
Πίνακας 25.20: Κοπές μεταλλικών κρητικών δραχμών.	481
Πίνακας 25.21: Κοπές νικελίνων κερμάτων 1912–14 και 1920.	481
Πίνακας 25.22: Εκδόσεις κερματικών γραμματίων 1917–1925.	481
Πίνακας 25.23: Κοπές χαλκονικέλινων κερμάτων 1926.	482
Πίνακας 25.24: Κερματικές κυκλοφορίες του 1930.	482
Πίνακας 25.25: Επιστραφέντα αργυρά ελληνικά κέρματα από τις χώρες της ΛΝΕ.	482
Πίνακας 25.26: Πίνακας «μετόχων» της ΕΧΤ με το είδος και το ύψος της συμμετοχής καθενός.	483
Πίνακας 25.27: Μέτοχοι της ΕΤΕ κατά την έναρξη των εργασιών της.	492
Πίνακας 25.28: Μέτοχοι της Ιονian Bank κατά την έναρξη των εργασιών της.	495
Πίνακας 25.29: Μέτοχοι της ΠΤΗ κατά τις δύο πρώτες εξαμηνίες λειτουργίας της.	497
Πίνακας 25.30: Διανομή μετόχων της Τραπεζής Κρήτης Α.Ε. (από την δημόσια εγγραφή).	498
Πίνακας 25.31: Οι 104 μέτοχοι της ΤτΕ με 50 μετοχές και άνω.	504
Πίνακας 25.32: Σχεδιασμός και υλοποίηση του «Οργανισμού των Χαρτονομισμάτων» (1831-33).	511
Πίνακας 25.33: Εκδόσεις φαλαγγίτικων πιστωτικών γραμματίων (1838–43).	511
Πίνακας 25.34: Υπολογιζόμενη κυκλοφορία μεταλλικών κερμάτων 1836–1940.	511
Πίνακας 25.35: Κυκλοφορία τραπεζογραμματίων στα τέλη των ετών 1842–1940	513
Πίνακας 25.36: Κυκλοφορία κερματικών γραμματίων στα τέλη των ετών 1886–1926.	515
Πίνακας 25.37: Εκτιμήσεις παροχής χρήματος 1836–1940 (χιλιάδες τρέχουσες δρχ, τέλος έτους).	516
Πίνακας 25.38: Νομισματική κυκλοφορία, τιμάρημος κόστους ζωής στην Αθήνα και τιμή χρυσής λίρας 1939–1947.	518
Πίνακας 25.39: Εκτύπωση χαρτονομισμάτων από την Ασπώτη-ΕΛΚΑ (Ιούνιος 1941–Οκτώβριος 1944)	520
Πίνακας 25.40: Προσφορά χρήματος και τραπεζική χρηματοδότηση 1946–1999, σε εκατομμύρια νέων (μετά το 1954) δραχμών.	520
Πίνακας 25.41: Νομισματικοί δείκτες (1946–1999). Αθροίσεις των στοιχείων του Πίνακα 25.40.	521
Πίνακας 25.42: Στοιχοθεσία νομισματικής πολιτικής και επίτευξη ποσοτικών στόχων 1975–2000	523
Πίνακας 25.43: Κύρια επιτόκια αναφοράς ΤτΕ, 1974–2000.	523
Πίνακας 25.44: Ρυθμός ετήσιου πληθωρισμού (%) 1915–1929.	525
Πίνακας 25.45: Ρυθμός ετήσιου πληθωρισμού (%) 1930–1938.	525
Πίνακας 25.46: Ρυθμός ετήσιου πληθωρισμού (%) 1939–1958.	525
Πίνακας 25.47: Ρυθμός ετήσιου πληθωρισμού (%) 1960–2013.	526
Πίνακας 25.48: Ανάλυση εκδόσεως ομολογιών του δανείου των 5 εκ. γροσίων (18/1/1822)	528
Πίνακας 25.49: Ανάλυση εκδόσεως ομολογιών του δανείου των 2 εκ. γροσίων (20/1/1822)	528
Πίνακας 25.50: Έξοδα δανείου 1824 υπολογιζόμενα από πληροφορίες του Ανδρεάδη (σε λίρες).	528
Πίνακας 25.51: Έξοδα δανείου 1825 υπολογιζόμενα από πληροφορίες του Ανδρεάδη (σε λίρες).	528
Πίνακας 25.52: Σύνοψη χρήσης δανείων 1824–25.	529
Πίνακας 25.53: Σύνοψη της χρήσης των δανείων αναφορικά με την ναυπήγηση φρεγατών.	529
Πίνακας 25.54: Σύνοψη έκδοσης των δύο πρώτων σειρών του δανείου των 60 εκ. φράγκων (1833).	529

Πίνακας 25.55: Σύνοψη χρήσης των δύο πρώτων σειρών του δανείου των 60 εκ. φράγκων.	530
Πίνακας 25.56: Οι εκδόσεις του βαναρικού δανείου (1836)	530
Πίνακας 25.57: Εξωτερικός δανεισμός 1879–1919.	530
Πίνακας 25.58: Εξωτερικός δανεισμός 1924–1931.	530
Πίνακας 25.59: Συμμαχικές πιστώσεις και συναλλαγματικά διαθέσιμα ΕΤΕ και νόμου ,ΓΧΜΒ’.	531
Πίνακας 25.60: Μεταπολεμικά εξωτερικά δάνεια 1946–1979.	532
Πίνακας 25.61: Μεταπολεμικά δημοσιονομικά στοιχεία σε τρέχουσες τιμές (εκ. δραχμές / εκ. ευρώ).	539
Πίνακας 25.62: Μεταπολεμικά δημοσιονομικά στοιχεία ως προς ΑΕΠ (στοιχεία Πίνακα 25.61).	541
Πίνακας 25.63: Δανεισμός σε σύγκριση με τα φορολογικά έσοδα και το ΑΕΠ (εκ. δρχ / εκ. ευρώ).	542
Πίνακας 25.64: Χρηματοδότηση επιχειρήσεων (ΧΕ), νοικοκυριών (ΧΝ) και στο σύνολο του ιδιωτικού τομέα (ΧΙΤ) σε τρέχουσες τιμές (εκ δρχ ή εκ. ευρώ) και ως ποσοστό του ΑΕΠ.	543
Πίνακας 25.65: Εμπορικό ισοζύγιο 1851–1938 και σύγκριση με το ΑΕΠ.	544
Πίνακας 25.66: Εμπορικό ισοζύγιο (ΕΙ) και ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ΙΤΣ) 1960–2012 σε τρέχουσες τιμές (εκ. δολ / εκ. ευρώ) και ως ποσοστό του ΑΕΠ.	546
Πίνακας 25.67. Καθαρές απολήψεις από ΕΕ (εξαιρουμένων των δανείων) και σύγκριση με ΑΕΠ, προσφορά χρήματος και έλλειμμα (σε εκ. τρεχουσών δραχμών).	548
Πίνακας 25.68: Τα μέλη της Committee for the Monetary Union of Europe	548
Πίνακας 25.69: Ελληνικές επιχειρήσεις-μέλη της AMUE κατά την εισαγωγή του ευρώ (Φεβρουάριος 2000)	549
Πίνακας 25.70: Αλφαβητικοί κωδικοί κρατών και τυπογραφείων των χαρτονομισμάτων του ευρώ.	550
Πίνακας 25.71. Το καλάθι της Ευρωπαϊκής Λογιστικής Μονάδας και τα σχετικά βάρη των επιμέρους νομισμάτων την 12/2/1975.	551
Πίνακας 25.72. Συμμετοχή εθνικών νομισμάτων στο ECU και παράδειγμα υπολογισμού της ισοτιμίας του ECU ως προς κάποιο εθνικό νόμισμα (εδώ το δολάριο ΗΠΑ την 1/12/1978).	551
Πίνακας 25.73. Συμμετοχή εθνικών νομισμάτων στο ECU (ποσόν εθν. Νομισματος ανά 1 ECU) και σχετικά εκατοστιαία βάρη τους κατά την ημερομηνία έναρξης της κάθε περιόδου.	551
Πίνακας 25.74: Διμερείς κεντρικές ισοτιμίες του ΜΣΙ για τον μελλοντικό αμετάκλητο προσδιορισμό των ισοτιμιών ως προς το ευρώ.	552
Πίνακας 25.75: Κλείδα κατανομής κεφαλαίου ΕΚΤ (1998–2004)	552
Πίνακας 25.76: Κλείδα κατανομής κεφαλαίου ΕΚΤ (2007–2014)	553
Πίνακας 25.77: Καταβεβλημένο κεφάλαιο (1998–2007) σε απόλυτες τιμές (χιλ. ευρώ) και ως ποσοστό επί του εγγεγραμμένου κεφαλαίου (όπως υπολογίζεται από την κλείδα κάθε κράτους-μέλους της ΕΕ και από το συνολικό κεφάλαιο της ΕΚΤ).	554
Πίνακας 25.78: Καταβεβλημένο κεφάλαιο (2009–2014) σε απόλυτες τιμές (χιλ. ευρώ) και ως ποσοστό επί του εγγεγραμμένου κεφαλαίου (όπως υπολογίζεται από την κλείδα κάθε κράτους-μέλους της ΕΕ και από το συνολικό κεφάλαιο της ΕΚΤ).	555